

Utforskande samtal

av Bengt-Åke Wennberg

I sammanhang där det krävs en framtida samverkan präglad av partnering måste principerna för denna omfattas av alla berörda. En sådan förenlighet är emellertid närmast omöjlig att skapa utan att deltagarna var för sig förvärvat förmågan att genomföra det nödvändiga översättningsarbetet mellan hur de tänker och vad de gör.

Utan denna färdighet är kollektivet hänvisat till de automatiska gen-svar och stereotypa och låsande regelsystem – eller en auktoritär styrning – som sedan länge utformat vår statiska världsbild. Denna bild av världen förmår inte ta hänsyn till sådana speciella förutsättningar som skiljer sig från tidigare och som växt fram och som finns i situationen. De enskilda resurserna kommer då att utnyttjas dåligt. Utfallet blir mindre värdefullt än det skulle kunnat bli.

Ett problem när det gäller att åstadkomma en allt mer konstruktiv samverkan i en föränderlig värld är därför att deltagarna tidigare sällan kan få den övning, och förvärva den färdighet, som krävs vid de

tillfällen tillämpningen av principerna behövs. Man upplever då ständiga misslyckanden. Dessa beror på att man inte som i mer tekniska sammanhang kan lära av misstagen. I mänskliga samspel ges det inte samma förutsättningar att pröva sig fram som inom teknik och naturvetenskap. Varje situation är ny.

I situationer där man misslyckas är dessutom ofta irritation och besvikelser så stor att några konstruktiva samtal och överläggningar inte kan föras. Samtal och överläggningar om principer och tillämpning kan därför normalt bara föras under avslappade förhållanden.

När det handlar om samverkan inom och mellan olika verksamheter är det då en fördel att dessa aktiviteter formas som neutrala samtal vid tidpunkter och sammanhang då verksamhetens krav inte är så påträngande. Känslorna är då inte uppskruvade och risken att bli kritiserad och påhoppad om man för fram sina synpunkter och sina egna intentioner är inte lika stor.

Sådana samtalsaktiviteter kallar vi utforskande samtal. Dessa underlättas av att samtalsledaren och andra deltagare har erfarenhet av och vet vad som kan haka upp sig i den praktiska tillämpningen av olika abstrakta principer och vad som därför måste penetreras djupare.

Erfarna deltagare kan exempelvis höra när samtalet tar en olycklig vändning. Också detta är en slags erfarenhetskunskap som har erövrats genom att personen deltagit i många utforskande samtal. Detta är dessutom en kunnighet som blir större för varje samtal man deltar i. Mer om ämnet kan läsas i vårt häfte "utforskande samtal" som kan laddas ner som pdf från kunskapsabonnemanget.